

KETEBE

	ISBN: 978-605-06762-0-4 © 2018 Ketebe Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.	
1. BASKI Haziran 2020, İstanbul ooo BASKI VE CİLT Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2 34310 Haramidere - Avcılar / İstanbul Sertifika No: 12026 Tel: 212.412 17 00	KETEBE YAYINLARI: 305 EXLIBRIS - 6	
	YAYIN YÖNETMENİ Furkan Çalışkan	DİZİ EDITÖRÜ Aykut Ertuğrul
	EDİTÖR Hümeysra Çalışkan	DÜZELTİ Eray Sarıçam
	KAPAK Harun Tan	MİZANPAJ Nilgün Sönmez
	KETEBE YAYINLARI SERTİFİKA NO. 34989 Maltepe Mahallesi Fetih Caddesi No: 6 Dk: 7 Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.612 29 30 Faks: 212. 612 29 30 ketebe@ketebe.com	
© Özgün adı: This Craft of Verse, The Charles Eliot Norton Lectures, 1967–1968 Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.		

Jorge Luis Borges

Editör: Călin-Andrei Mihăilescu

Şu Şiir İşçiliği

Charles Eliot Norton Konferansları
1967-1968

Jorge Luis Borges

Çeviri
Mukadder Erkan

KETEBE

Jorge Luis Borges

(1899–1986) Arjantinli şair, deneme ve kısa öykü yazarı. Latin Amerika'nın ve dünya edebiyatının önde gelen isimlerinden J. L. Borges, İngiliz asıllı bir aileden geliyordu ve İngilizceyi İspanyolcadan önce öğrendi. Erken çocukluğu Arjantin'de geçen Borges, I. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde (1914) ailesiyle birlikte Cenevre'ye taşındı. Burada Latince, Fransızca ve Almanca öğrendi ve üniversite eğitimini tamamladı. Aile 1919'da Cenevre'den ayrılarak İspanya'ya geçti. İspanya'da kaldığı süre içinde Borges, Rafael Cansinos-Asséns liderliğindeki avangard edebiyat akımı Ultraizm'den etkilendi. 1921'de Buenos Aires'e dönen Borges, şiirlerini ve denemelerini edebiyat dergilerinde yayımlayarak yazarlık kariyerini başlattı. 1923'te ilk şiir kitabı *Buenos Aires Tutkusu*'nu (*Fervor de Buenos Aires*) yayımladı. *Martín Fierro*, *Prisma*, *Proa* ve *Sur* dergilerinin kuruluşuna katkıda bulundu ve bu dergilere yazılar yazdı. 1930'dan sonra Borges edebiyat alanında yeni bir deneye girişti. Şiir, eleştiri, deneme ve öykü türlerinin karışımından oluşan yazılar yazmaya başladı. Bu çalışmanın ilk ürünü, kısa öykü derlemesi *Alçaklığın Evrensel Tarihi*'dir (*Historia universal de la infamia*, 1935). Borges 1937'den itibaren Buenos Aires'te kütüphane arşiv memuru olarak çalışmaya başladı. 1942'de arkadaşı Adolfo Bioy-Casares ile dedektif öykülerinden oluşan *Don Isidro Parodi İçin Altı Sorun*'u (*Seis problemas para don Isidro*, 1942) "Bustos Domecq" adını kullanarak yayımladı. 1946'da Juan Perón'un iktidara gelişiyle, kütüphanedeki işine son verildi. Borges, Buenos Aires'te bir akademik derginin editörlüğünü üstlendi. Emecé Editores Yayınevi'nin edebiyat danışmanlığında bulundu. 1955'te Perón'un iktidarı kaybetmesinden sonra, Ulusal Kütüphane'nin müdürlüğüne getirildi. Aynı dönemde Buenos Aires Üniversitesi'nde İngiliz ve Amerikan edebiyatı profesörlüğüne başladı ve 1970'e kadar bu görevde kaldı. Kalıtmadan gelen bir hastalık nedeniyle Borges, 1950'li yıllarda neredeyse tamamen kör olduysa da bu durum, hem ABD'de hem de Avrupa'da çeşitli üniversiteleri ziyaret etmesine ve konferanslar vermesine engel olmadı. Borges 1961'de Formentor ödülünü Samuel Beckett ile paylaştı. 1967'de Harvard Üniversitesi'ndeyken Norman Thomas di Giovanni ile tanıştı. Beş yıllık ortak çalışma dönemine giren ikili, Borges'in eserlerini İngilizceye çevirdi ve yazar, İngilizce konuşulan dünyada yeni bir ün kazandı. 1973'te Juan Perón tekrar iktidara gelince Ulusal Kütüphane'deki görevinden istifa etti. 1985'te Cenevre'ye yerleşti. 1986'da Cenevre'de karaciğer kanserinden öldü.

Çok üretken bir yazar olan ve 20. yüzyıl edebiyatının klâsik yazarları arasına giren Borges'in bazı eserleri şunlardır. *Yolun Ötesinde Ay* (*Luna de enfrente*, 1925), *San Martin Defteri* (*Cuaderno San Martin*, 1929), *Evaristo Carriego* (1930), *Sonsuzluğun Tarihi* (*Historia de la eternidad*, 1936), *Yolları Çatallanan Bahçe* (*El jardín de senderos que se bifurcan*, 1941), *Alef* (*El Aleph*, 1949), *Ölüm ve Pusula* (*La muerte y la brújula*, 1951), *Öteki Soruşturmalar* (*Otras Inquisiciones*, 1952), *Şiirler* (*Poemas*, 1943, 1954, 1958), *Karanlığa Övgü* (*Elogio de la Sombra*, 1969), *Brodie Raporu* (*El informe de Brodie*, 1970), *Kum Kitabı* (*El Libro de Arena*, 1975), *Yedi gece* (*Siete noches*, 1980), *Dantevari Denemeler Shakespeare'in Belleği* (*Neuve Ensayos Dantescos La Memoria de Shakespeare*, 1982). Ayrıca Borges, Virginia Woolf'un *Orlando*'sunu, Henri Michaux'un *Asya'da bir Barbar*'ını (*A Barbarian in Asia*), Herman Melville'in *Katip Bartleby*'sini (*Bartleby the Scrivener*) ve William Faulkner'in *Yaban Palmiyeleri*'ni (*The Wild Palms*) İspanyolca'ya çevirdi.

Mukadder Erkan

Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü.

İçindekiler

Sunuş / 7

1. Şiir Bilmecesi / 11

2. Metafor / 31

3. Hikâye Anlatımı / 53

4. Sözün Müziği ve Çeviri / 67

5. Düşünce ve Şiir / 87

6. Şairin Amentüsü / 107

Şuradan Buradan Çok Yönlü İşçilik Üzerine / 133

Sunuş

Jorge Luis Borges çağdaş dünya edebiyatının önde gelen figürlerinden biridir. Sanatsal açıdan kışkırtıcı olan Borges, iyi planlanmış muammalı şiirler ve kısa öyküler yazdı. Bunların çoğu karmaşık felsefi temalar içermektedir. Edgar Allan Poe'nun başlattığı fantastik edebiyat geleneğini izleyen Borges, bu türü felsefi fikirleri incelemeye ve uygun soruları sormaya olanak tanıyan eklektik bir bütüne dönüştürdü. Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde avangard akıma katılan Borges, zamanla yazıda biçimsel ve entelektüel yoğunluğu göstermek için kendine özgü bir post-avangard edebiyat türü geliştirdi. Bu edebiyat türü, edebiyatın kendi kendisinin bir yansıması olduğu ileri sürer ve yaşamdan koptuğu anı açığa vuran eleştirel bir öz sorgulama sürecini gösterir. Borges'in edebiyatı tek tek insanların eserlerinin

toplama olarak değil de bizzat edebiyatın –ya da yazının– eseri olarak görmesi, esasen metinlerarasılık nosyonuna zemin hazırlar. Okurun metni değiştirdiği ve onu yeniden yarattığı yönündeki görüşü, okur eleştirisinin temelini oluşturur. Paradokstan ve devamlı ertelenen anlamdan aldığı haz, güncel metin/ yorum teorilerini nceler.*

Borges'in eserlerinde edebiyat, felsefe ve teoloji alanlarındaki geniş ve ezoterik okumalarının etkisi büyüktür. Gnostizmle Kabala'nın teolojik spekülasyonları olay örgülerinin çoğuna temel oluşturur. George Berkeley'den etkilenen Borges, somut gerçekliğin yalnızca zihinsel algılar olması fikriyle oynar. Ona göre, "gerçek dünya," sonsuz gerçeklikler dizisinde yalnızca olası bir gerçekliktir. İnsanın sonsuz bir evrende anlam arama çabasını beyhude bir çaba olarak gören Borges için asıl bilmece uzay değil, zamandır. Borges'in öykülerinin çoğu evrensel temaları kuşatır: Bir yaşam metaforu ya da içeriği zaman olan bir bilmece olarak karşımıza çıkan labirent, farklı kimlikleri yansıtan ayna imgesi, hançer mitolojisi, Pascal uçurumunun korkunç küresi, cogito, ergo sum cogitatio, bilginin aldatıcı doğası, uykusuzluğun soykütüğü, ebedi dönüş ikonografisi.** Yazara göre bütün kitaplar kutsalıdır ve dokunulmazdır. Hepsi Gerçek Tanrı'yı ilan eder.

---

* Mary Lusk Friedman, *The Emperor's Kites: A Morphology of Borges' Tales* (Durham: Duke University Press, 1987), s. vii.

** Anthony Kerrigan, "Introduction," Jorge Luis Borges, *Ficciones* içinde, ev. Anthony Bonner (New York: Grove Press, 2000), s. 9-10.

Bir deneme yazarı olarak Borges pek çok konuda derin bilgiye sahiptir: Antik filozoflar, mistikler, kabbalistler, gnostikler, Fransız şairleri, Cervantes, Dante, Schopenhauer ve özellikle Shakespeare, J. Milton, Coleridge, De Quincey, Wells, Chesterton, Poe, Stevenson, Kipling, Shaw, Whitman, Emerson ve Twain gibi yazarlar üzerine yazılar yazmıştır.

Bir psikoterapistten yardım alarak sıkılganlığının üstesinden gelip konferans tekliflerini kabul eden Borges'in konferanslarının her biri "tek başına çıkamayacağımız edebiyat yolculuklarıdır. Bizim Virgil'imizdir Borges, yolu yalnızca o bilir."* Çevirisini sunduğumuz *Şu Şiir İşçiliği* de, Borges'in 1967–1968 yıllarında Harvard Üniversitesi'nde şiir üzerine verdiği altı konferansın metinlerinden oluşan keyifli bir edebiyat yolculuğudur. Metinlerin çevirisinde Borges'in konuşma üslubu korunmaya çalışılmıştır. Ayrıca konferanslarda sık sık alıntılanan şiir ve dizelerin çevirilerinde ses, müzik, ritm vb. şiirsel özelliklere dikkat edilmekle beraber, Borges'in çözümlerinin teorik gereksinimleri –söz oyunları, metafor kalıpları vb.– temel kriter olarak alınmıştır. Dizelerin Türkçe çevirileri metinde köşeli parantez içinde, şiir çevirileri (*) işareti ile dipnotta verilmiştir. Metnin Türkçeye kazandırılması sırasında değerli katkılarından dolayı Ali Utku'ya ve Nazlı Ezgi Erkan'a teşekkür ederim.

Mukadder ERKAN

---

* Alaister Reid, "Introduction," Jorge Luis Borges, *Seven Nights* içinde, çev. Eliot Weinberger (New York: New Directions Publishing, 1984), s. 4.